

Bærbare Bøger

Et undervisningsforløb i håndarbejde som valgfag i 8.-9.-klasse – om »mærkelige og uvirkelige ting«.

Af Liv Berger Madsen

I forbindelse med mit bachelorprojekt om kreativitet i håndarbejde og sløjd udviklede jeg et undervisningsforløb, der primært er rettet mod håndarbejde som valgfag i 8-9. klasse.

Se præsentationen af projektet »**I håndarbejde og sløjd skal elever træne kreativitet**« og læs selve projektet »**Co-Kreér dig selv og din verden**« her på *Lærerprofession.dk*.

Forløbet er blevet afprøvet sammen med to 8.klasses piger, som begge på forhånd kunne betjene en symaskine på basisniveau.

Nedenfor fortæller jeg, hvordan undervisningen blev gennemført. Derefter følger planen for undervisningen, som jeg udarbejdede i forbindelse med mit bachelor projekt.

Undervisningsforløbet

Undervisningen blev gennemført over fire omgange – hver gang med fire lektioner.

Forste undervisningsgang: Forbered, forstå og tryk

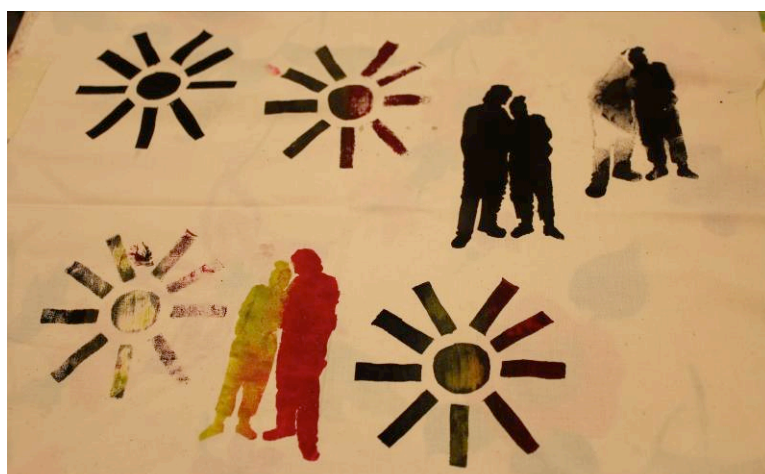
For at eleverne kunne komme i gang med deres beklædningsdel, som skulle indeholde egenskaber fra en bog, brainstormede eleverne om, hvilke egenskaber en bog har. Det blev til:

Skrift. Bogstaver. Informationer. Forside/bagside. Ryg. Tal. Sjov/kedelig. Åbne/lukke. Billeder. Sider...

Der indgik også et krav om, at der skulle arbejdes stoftryk, og det var en teknik, som eleverne ikke kendte i forvejen, så den fik de en kort introduktion til.

Stoftryk

Stoftryk kan gøres på flere måder, og som regel er det ikke den samme teknik, alle elever synes er den bedste. Derfor blev de introduceret til to teknikker, ”rammetryk” og ”tryk med transparenter”.

Fordelen ved at trykke med transparenter er, at eleverne kan finde motiver på nettet og printe dem ud på transparenterne i stedet for at tegne dem. Denne trykke teknik gør det også muligt at bruge skabelonen igen og igen, da den blot kan vaskes ren og tørres.

Eleverne prøvede begge teknikker og eksperimenterede med farver.

Anden undervisningsgang: Produktion af kjoler og tryk

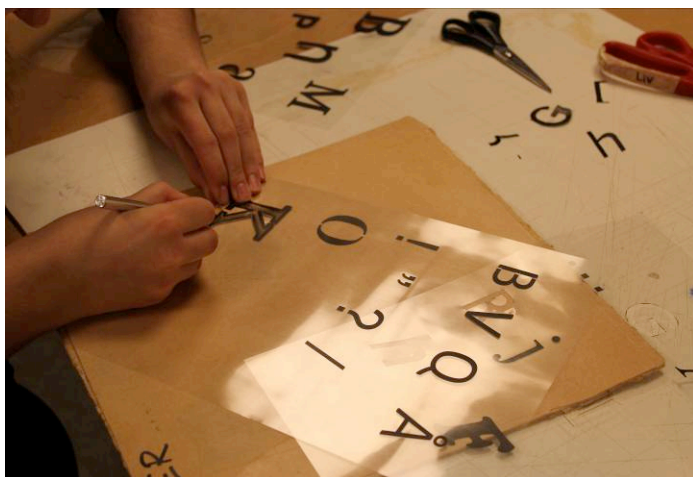
Eleverne startede med at vælge de egenskaber og den beklædningsdel, de ønskede at fremstille. De lavede skitser og modeller i papir, for at forklare deres tanker, og for at visualisere dem. Så gik de ellers i gang med at producere.

De havde begge valgt at lave kjoler. Ved at anvende grundmønstre, kom eleverne uden om de store problemer med mønstrekonstruktion. De valgte at tilpasse deres kjoler til en gine, så de løbende kunne prøve den på den.

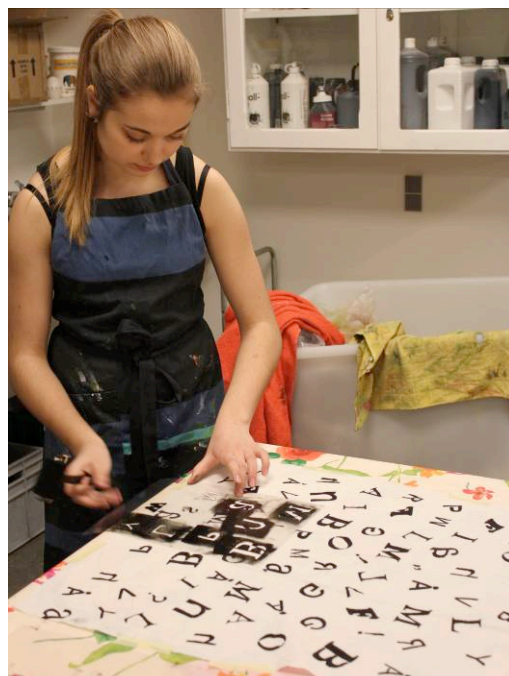
Den ene af eleverne valgte at lave en bog – kjole, hvor der skulle være bogstaver på hele kjolen, og det betød et stort skærearbejde i transparenterne.

Eleverne laver kjolemønstre og klipper ud i stof.

Elev som skærer trykskabelon ud. "Av mine fingre, der er mange bogstaver".

Der bliver trykt bogstaver på kjolestoffet til den helt store guldmedalje.

Den anden elev valgte at lave en avis skjole, hvor hun rev artikler, billeder, overskrifter og anden ud fra aviser, for så ved hjælp af vliesofix at stryge det på hendes udklippede stofstykker til kjolen. Dette var et stort og omfattende projekt, da hvert lille papirstykke skulle udvælges og rives ud, hvorefter vliesofixen skulle klippes til og stryges på.

Avisudklippene stryges på kjolens underdel.

Tredje og fjerde undervisningsgang: Tilpasning og færdigproduktion.

De sidste to undervisningsgange gik med at tilpasse modellen til ginen, prøve kjolen på sig selv og sy sammen. Der blev arbejdet hårdt på detaljerne, og der forgik hele tiden et tæt samarbejde mellem pigerne om form, udtryk og teknikker.

Sammensyning af bog-kjolen

Afprøvning af, hvor udklippene skal placeres på kjolen, inden de bliver limet på.

Resultaterne blev fremragende

Bog-kjolen havde fået en sort kant langs den ene side, som en ryg på bogen. Ord kom frem ved den tilfældige placering af bogstaver, og bæltet gav kjolen facon.

Avis-kjolen havde den dragende effekt, at man næsten ikke kunne lade være med at læse på den eller i den. Detaljen med et trykt sidetal på bagsiden i en kraftig rød farve, gav kontrast til de lidt matte farver fra avisen. Og underdelens stive facon, som skyldes avispapiret der var fastlimet, gav kjolen et helt særligt udtryk og fald.

Evalueringen

Afslutningsvist havde vi en samtale om forløbet og den opgave, de fik stillet. De gav udtryk for, at opgaven ikke var svær at forstå, men at det havde været godt, hvis de i startfasen havde haft nogle bøger, de måtte ødelægge/lege med. De mente, at det havde været svært, at tænke i bogegenskaber, og at det havde hjulpet, hvis der havde været nogle bøger. Det er klart, at det ville være en forbedring. Og som de videre gav udtryk for, så kunne det også være spændende, hvis de var kommet i

tanke om, at de jo kunne formidle en historie - fx et kendt eventyr.

Jeg er selv blevet opmærksom på, at startfasen godt må være længere og mere afprøvende, så eleverne ikke for hurtigt lukker sig om en idé.

Jeg håber, at mit lille projekt kan inspirere andre til at arbejde med mærkelige og *uvirkelige* ting, for det, jeg har oplevet, har været arbejdsglæde, samarbejde, udforskning, problemløsning og kreative arbejds måder, som eleverne og jeg i fællesskab har bidraget til.

Bærbare Boger – en undervisningsplan

Undervisningsforløbet er bygget op omkring modellen fra ”Design to improve Life”¹, men hvor eleverne ikke selv skal arbejde med *virkelige* problemer, men i stedet skal arbejde med *uvirkelige* opgaver.

Mål for undervisningen:

- forstå kreative designprocesser, hvor der indgår inspiration og ideer, planlægning, udførelse og evaluering,
- formgive med personligt præg,
- bruge omverdenen som inspirationskilde,
- eksperimentere med materialer, teknikker, farver, form og funktion,
- formgive og fremstille tekstilprodukter.

1. Fase – Forbered

Opgaven introduceres: Eleverne skal lave en beklædningsdel med egenskaber fra en bog.

Krav til opgaven: De skal lave en beklædningsdel, som har egenskaber fra en bog. Der skal indgå stoftryk.

Grundlaget lægges: Det er vigtigt, at alle elever forstår, hvad opgaven går ud på.
- Hvad er en beklædningsdel? F.eks. nederdel, trøje, hat.
- Hvad er bogegenskaber? F.eks. kan åbnes, læses, bladres i, har bogsta-

¹ http://www.indexaward.dk/undervisning/index.php?option=com_content&view=article&id=410&Itemid=9

ver, papir.
- Hvad er stoftryk? F.eks. skrift, billeder, symboler.

2. Fase – Forstå

- Inspiration: Lad eleverne finde inspiration til, hvad en bog er, f.eks. ved at gå på skolebiblioteket og vis eventuelt dias med modebilleder, se link².
- Planlægning: Eleverne skal få et overblik over, hvor de skal starte.

3. Fase - Formgiv

- Skitsering: Lad eleverne skitsere, hvad de vil lave, forsøg at lave flere udkast. Eller arbejd eventuelt med visuel brainstorm³. Forsøg at lave modeller af deres idéer i papir for at de kan visualisere, hvad de vil.
- Eksperimenter: Lav et lille trykke-værksted, hvor eleverne oplever, hvilken verden der åbner sig for dem, hvis de ikke før har arbejdet med trykteknik.
- Producér: Som regel vil det give mest mening at skære mønstrene ud først og derefter trykke på stoffet. Sy det sammen.

4. Fase – Færdiggør

- Kommunikér: Lad eleverne fortælle om deres proces med vægt på de ting, som var svære, og hvordan de løste dem. På den måde får eleverne blik for deres evne til at løse problemer i en designproces.
- Del: Lad eleverne lave en catwalk eller fremvise deres produkter på en anden måde på skolen.

Målet:

² <http://www.antwerp-fashion.be/SHOW2007/home.htm>
<http://www.worldofwearableart.com/category/image-galleries/winners/2011-winners>
http://www.google.dk/search?q=Roberto+Capucci&hl=da&prmd=imvnso&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=a_3tTvvnNcrY4QTJkPDICA&ved=0CEIQsAQ&biw=1280&bih=687

³ Visuel brainstorm kan laves på denne måde: Hver elev har et stykke papir, hvor de tegner ud fra en stillet opgave. Det kan gøres på tid, eller indtil eleverne synes, at de er færdige. Så sender man sit papir til højre, så alle får et nyt og lader sig inspirere af det, som er på papiret, for så at tegne en ny skitse eller tegne videre på de andres. Til sidst hænges det hele op, og eleverne kan lade sig inspirere af hinanden, inden de laver deres egen skitse færdig.

Eleverne skal fremstille en beklædningsdel, som skal have egenskaberne fra en bog, og hvor de skal anvende stoftryk.

Alt efter hvilken elevgruppe man har, og hvor stor erfaring de har med symaskine, kan man afgrænse hvilke beklædningsdele de må vælge mellem.

I undervisningen af de to piger, valgte jeg ikke at sætte nogen begrænsning til hvilken beklædningsdel, de kunne fremstille.

Se Thorkild Thejsens præsentation »**I håndarbejde og sløjd skal elever træne kreativitet**« og læs selve projektet »**Co-Kreér dig selv og din verden**« her på *Lærerprofession.dk*.